

Γενικός - Οικογενειακός Ιατρός
Πολυιατρείο Βιττωράκης

Τουρισμός & Υγεία

Χαράλαμπος Κ.
Βιττωράκης

Παρουσίαση

Video

Αν θέλουμε να μιλήσουμε για **τουρισμό και υγεία (tourism and health)**, πρέπει να μιλήσουμε για δύο χωριστά θέματα:

Το πρώτο αφορά τον **τουρισμό υγείας (health tourism)** και το δεύτερο τον **έκτακτο ιατρικό τουρισμό (emergency medical tourism)**, στον οποίο, εκτός των άλλων, προσωπικά δραστηριοποιούμαι εδώ και 30 χρόνια.

Ξεκινώντας με τον πρώτο κομμάτι, τον **τουρισμό υγείας (health tourism)**, είναι μία ειδική μορφή τουρισμού (που συνδυάζει, την πρόληψη, θεραπεία και αποκατάσταση σωματικών και ψυχικών νόσων, με τις διακοπές). Αναφέρεται σε ανθρώπους, τόσο υγιείς όσο και ασθενείς, που αναζητούν ιατρική υπηρεσία σε μία άλλη χώρα, από αυτή της μόνιμης κατοικίας τους και εμπεριέχει ταξιδιωτική μετακίνηση για ιατρικό σκοπό. Πρόκειται για μία από τις πιο αναπτυσσόμενες μορφές τουρισμού παγκοσμίως. Περιλαμβάνει τρεις κατηγορίες: τον **ιατρικό τουρισμό (medical tourism)**, τον **ιαματικό τουρισμό (thermal tourism)** και τον **τουρισμό ευεξίας (wellbeing tourism)**.

Ο **ιατρικός τουρισμός (medical tourism)**, αφορά περισσότερο τους ασθενείς και αναφέρεται στη μετακίνηση σε άλλο κράτος από αυτό της μόνιμης κατοικίας, για λήψη συγκεκριμένης ιατρικής υπηρεσίας (elective medical tourism), πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας. Προϋποθέτει επιλογή από τον ασθενή και δυνατότητα τουριστικής εμπειρίας και δεν αφορά στις επείγουσες περιπτώσεις διακομιδής ατόμων σε κρίσιμη κλινική κατάσταση. Πολλές φορές αναφέρεται σαν διασυνοριακή ιατρική θεραπεία ή φροντίδα.

Με λίγα λόγια, κάποιος που έχει ένα συγκεκριμένο ιατρικό πρόβλημα, αναζητά μία εξειδικευμένη ιατρική και γενικότερα θεραπευτική αγωγή αποκατάστασης, σε μια άλλη χώρα, συνήθως για οικονομικούς λόγους, σε συνδυασμό με διακοπές. Το πρόβλημα αυτό, μπορεί να ανήκει σε μια από τις κατηγορίες του ιατρικού τουρισμού: την αποκατάσταση, αιμοκάθαρση, τεχνητή γονιμοποίηση, πλαστική/αισθητική χειρουργική, οδοντιατρική, οφθαλμολογία, εξειδικευμένες θεραπείες (χειρουργική, καρδιολογία, ακτινοθεραπεία-χημειοθεραπεία κ.ά.).

Υπάρχουν επίσης άτομα που λόγω χρόνιων ή ιδιαίτερων προβλημάτων υγείας, στην πράξη αδυνατούν να πραγματοποιήσουν διακοπές ή να ασκήσουν άλλες μορφές τουρισμού, αποκλείονται από κλασικές τουριστικές επιχειρήσεις και επιλέγουν ως εκ τούτου να κατευθυνθούν σε μια εγκατάσταση που να τους παρέχει όλες τις υπηρεσίες υγείας που έχουν ανάγκη, αλλά σε περιβάλλον που δεν έχει ατμόσφαιρα νοσοκομείου. Μια τέτοια εγκατάσταση είναι για παράδειγμα ένα ξενοδοχείο κατασκευασμένο και οργανωμένο για εξυπηρέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες ή δυνατότητες.

Ο **ιαματικός τουρισμός (thermal tourism)** είναι μια εναλλακτική μορφή τουρισμού που περιλαμβάνει δραστηριότητες που έχουν σχέση με την αποκατάσταση της ψυχικής και σωματικής υγείας, αλλά και την βελτίωση της ευεξίας των επισκεπτών, που έρχονται για την χρήση φυσικών πόρων, που είναι οι γνωστές ιαματικές πηγές.

Ο **τουρισμός ευεξίας (wellbeing tourism)** αφορά την πρόληψη ασθενειών (και όχι τη θεραπεία), την αποκατάσταση και βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων που ταξιδεύουν για λόγους ευεξίας, βελτίωσης ή διατήρησης της υγείας τους. Αφορά τις υπόλοιπες δραστηριότητες όπως spa και περιποίηση ομορφιάς, υγιεινή διατροφή, μασάζ, αρωματοθεραπεία, pilates, γιόγκα μέχρι ατμόλουτρα, θαλασσοθεραπεία, υπηρεσίες αποτοξίνωσης (detox) κλπ.

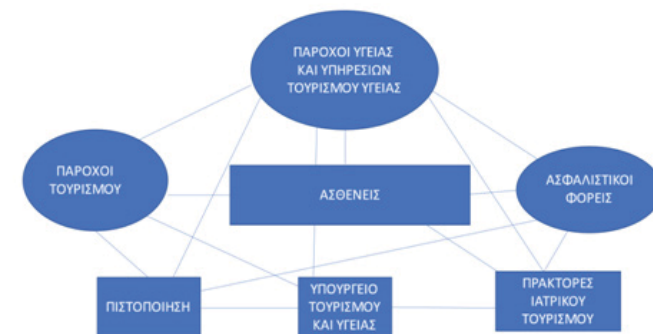
Το δεύτερο κομμάτι του τουρισμού υγείας, είναι η παροχή ιατρικής υπηρεσίας σε περίπτωση νόσησης σε κάποιον τουρίστα κατά τις διακοπές του, ο λεγόμενος **έκτακτος ιατρικός τουρισμός**

-emergency medical tourism. Είναι αυτό που κατά κανόνα δίνει την πρώτη εντύπωση για το σύστημα υγείας μια χώρα προς το εξωτερικό και αυτό που λαμβάνει αρχικά υπόψιν του ο κάθε τουρίστας για το μέρος που θα επισκεφθεί, ειδικά αν έχει ήδη κάποιο πρόβλημα υγείας. Για το λόγο αυτό οι γενικές προδιαγραφές πρέπει να είναι αυστηρές (κάτι που δεν γίνεται στην Ελλάδα) και να περιλαμβάνουν:

- Τη νομιμότητα ιατρικών και λειτουργιών υγείας στις τουριστικές περιοχές,
- Τη διαχείριση επειγόντων περιστατικών με ταυτόχρονη ύπαρξη δικτύου ιατρών με δυνατότητα κατ' οίκον επίσκεψης,
- Ιατρική πρακτική βάσει των πιο πρόσφατων σε ισχύ (updated) ευρωπαϊκών και διεθνών κατευθυντήριων οδηγιών (guidelines),
- Την ύπαρξη νοσηλευτικού ιδρύματος σε κοντινή απόσταση για την αντιμετώπιση οξέων καταστάσεων υγείας,
- Τη διαχείριση των υγειονομικών αναγκών χρονίως πασχόντων – ηλικιωμένων τουριστών,
- Τη διασύνδεση ξενοδοχειακών δομών-καταλυμάτων με υπηρεσίες υγείας,
- Σύστημα κλήσης νοσηλευτικής και ιατρικής υπηρεσίας,
- Χρήση «έξυπνων συσκευών» για την έγκαιρη αναγνώριση και παρέμβαση σε καταστάσεις ανάγκης,
- Υπηρεσία συνοδείας και υποστήριξης στις καθημερινές δραστηριότητες.

Εμπλεκόμενοι στον ιατρικό τουρισμό, εκτός από τους γιατρούς και ασθενείς, είναι τα υπουργεία τουρισμού και υγείας, καθώς και πλήθος φορέων και υπηρεσιών, που αλληλεξαρτώνται ή αλληλοεπηρεάζονται, όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα.

ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι, για να έχει μια χώρα οργανωμένο ιατρικό τουρισμό, πρέπει όλοι οι εμπλεκόμενοι να συνεργάζονται αρμονικά, αλλά και καθένας χωριστά στον τομέα του, να παρέχει τις βέλτιστες υπηρεσίες.

Μια χώρα που έχει, ή που θέλει να έχει, ιατρικό τουρισμό πρέπει να είναι σε θέση να παρέχει:

- άμεση διαθεσιμότητα υπηρεσιών,
- ελαχιστοποίηση του χρόνου των γραφειοκρατικών διαδικασιών,
- ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών,
- ανάλογο κόστος των υπηρεσιών,
- σύγχρονες μονάδες παροχής υπηρεσιών ιατρικού τουρισμού (ιατρεία, νοσοκομεία, κλινικές, κέντρα αποκατάστασης, ξενοδοχεία, ακόμα και αεροπορικές εταιρείες, μέσα επιτόπιας μετακίνησης κλπ),
- εξειδικευμένο ιατρικό, νοσηλευτικό και λοιπό προσωπικό,
- ανάπτυξη των διεθνών προτύπων πιστοποίησης για τις υποδομές και υπηρεσίες.

Τι δεν υπάρχει στην Ελλάδα

- Δεν υπάρχει κρατική οργάνωση σε κανένα τομέα ιατρικού τουρισμού, ούτε διαδικασίες διευκόλυνσης και υποδοχής ατόμων για ιατρικό τουρισμό,
- Δεν υπάρχει θεσμικό πλαίσιο και μάρκετινγκ,
- Δεν υπάρχει κανένας έλεγχος (ειδικά στο κομμάτι του έκτακτου ιατρικού τουρισμού),
- Οι περισσότερες ελληνικές πόλεις δεν έχουν καλές υποδομές για άτομα με προβλήματα κινητικότητας,
- Οι υπηρεσίες των μέσων μαζικής μεταφοράς είναι κακές, ιδίως για ηλικιωμένους,
- Το δημόσιο σύστημα υγείας πάσχει από ελλείψεις προσωπικού και υλικών και από κακή οργάνωση.
- Λείπουν οι επιχειρήσεις με δυνατότητα να επενδύουν σε μεγάλης έκτασης εγκαταστάσεις, και να παρέχουν σύνθετα πακέτα υπηρεσιών (πχ. ξενοδοχεία για άτομα με ειδικές ανάγκες, γηροκομεία κλπ)
- Από τις 123 ιαματικές πηγές, ελάχιστες εξ αυτών έχουν υποδομές,

Μεγέθη τουρισμού Υγείας

Παρόλη την δυσκολία ακριβούς αποτίμησης των μεγεθών του ιατρικού τουρισμού, ο Τουρισμός Υγείας καταγράφεται να ξεπερνά τα 80 δισεκατομμύρια δολάρια το 2017. Εκτιμάται ότι η Παγκόσμια Αγορά Ιατρικού Τουρισμού (GMTM Global Medical Tourism Markets) αναπτύσσεται με σταθερό ρυθμό και αναμένεται να συνεχίσει να αυξάνεται. Περίπου 14 εκατομμύρια άνθρωποι ταξιδεύουν στο εξωτερικό κάθε χρόνο αναζητώντας υπηρεσίες υγείας, με μέσο κόστος που κυμαίνεται μεταξύ 3.800 και 6.000 δολαρίων ανά ταξίδι, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών μεταφοράς και

διαμονής.

Περισσότερες από 60 χώρες παγκοσμίως προσφέρουν υπηρεσίες τουρισμού υγείας.

Επί του παρόντος, η Ταϊλάνδη είναι ο κορυφαίος προορισμός για ιατρικό τουρισμό, που δέχεται 1.200.000 επισκέπτες. Ακολουθεί το Μεξικό, το οποίο δέχεται ετησίως 1.000.000 τουρίστες που αναζητούν υπηρεσίες υγείας, κυρίως Καναδούς και Αμερικανούς.

Το Μεξικό ξεπερνά τις Ηνωμένες Πολιτείες, που βρίσκεται στην τρίτη θέση, με 800.000 τουρίστες. Στους δημοφιλείς προορισμούς για τουρισμό υγείας συγκαταλέγονται επίσης η Σιγκαπούρη, η Ινδία, η Βραζιλία, η Τουρκία και η Ταϊβάν, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του οργανισμού Ασθενείς Χωρίς Σύνορα (Patients Beyond Borders). Επιπλέον η Κόστα Ρίκα, το Ντουμπάι, η Ισπανία και το Ισραήλ έχουν ήδη διεκδικήσει ένα κομμάτι από αυτή την προσοδοφόρο αγορά με εντυπωσιακά αποτελέσματα, ενώ σε success story έχει μετατραπεί τελευταία και η Νότια Κορέα, η οποία κερδίζει διαρκώς μερίδια από τη ρωσική αγορά.

Ο τζίρος του ιατρικού τουρισμού υπολογίζεται ότι ανέρχεται σε περίπου 5% του συνόλου των τουριστικών εσόδων.

Εκτιμάται ότι τα επόμενα χρόνια το ποσοστό των ατόμων, κυρίως άνω των 60 ετών, που αναζητά υπηρεσίες τουρισμού υγείας θα αυξηθεί κατά πολύ, για λόγους που γίνονται ολοένα και πιο ορατοί (δημογραφικές αλλαγές, επάρκεια και κόστος διαθέσιμων υπηρεσιών υγείας στις χώρες προορισμού, μεγάλες λίστες αναμονής, κακή ποιότητα υπηρεσιών κλπ). Για το λόγο αυτό οι βασικοί στόχοι δημόσιας πολιτικής για να αντιμετωπιστούν τα μειονεκτήματα είναι:

- α. Να εκσυγχρονιστεί και να ολοκληρωθεί το θεσμικό πλαίσιο, ώστε εκτός των άλλων να απλουστεύει τις διαδικασίες για την παροχή ιατρικού τουρισμού.
- β. Να δημιουργηθεί μητρώο παρόχων ιατρικού τουρισμού με τη χορήγηση διακριτικού σήματος ιατρικού τουρισμού, με τακτική επαναξιολόγηση.
- γ. Οι πάροχοι Ιατρικού Τουρισμού να είναι πιστοποιημένοι.
- δ. Να υπάρξουν ολοκληρωμένα σχέδια παροχής σύνθετου πακέτου υπηρεσιών από επιχειρήσεις διαφόρων κλάδων. Για να συμβεί αυτό, θα πρέπει να πάρει την πρωτοβουλία μια ικανή και αξιόπιστη αρχή, σε κεντρικό, αλλά ίσως και σε τοπικό επίπεδο.
- ε. Να βελτιωθούν σημαντικά οι δημόσιες υπηρεσίες υγείας και μεταφορών.
- στ. Να οργανωθεί το μάρκετινγκ, με τα παρα-

δοσιακά μέσα διαφήμισης που παραμένουν αποτελεσματικά (έντυπες διαφημίσεις, τηλεόραση, ραδιόφωνο κ.λπ.), αλλά ταυτόχρονα τα ψηφιακά μέσα και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που κερδίζουν διαρκώς έδαφος.

Χωρίς αυτά τα βασικά, αλλά και πολλά άλλα, δεν μπορεί να ελπίζουμε ότι η Ελλάδα, παρά τα πλεονεκτήματά της, μπορεί να διεκδικήσει μερίδιο στην αγορά του τουρισμού υγείας.

